ఘర్మజలానికి.... ఖరీదు కట్టే షరాబు...?

కాలువశ్రీ

దగ్గర స్టోచేసి "రిక్షా కావాలా సార్..." అనడిగాడు. అయినా దొరకటం లేదు. పిరసంపల్ల కాళ్ళు నొప్పెడుతున్నాయి. రిక్షా తెచ్చి టవర్ పక్కనుంచాడు. కాళ్ళు గుంజుతుండే బయటకు చూస్తూ రిక్షాలో ఒరిగాడు....ఆలోచనలో పడ్డాడు.... అతని మనసు గత జీవితపుటల వెంట పరుగిడుతుంది.

* * *

రతన్‌ది కరీంనగర్ జిల్లాలోని ఓ కుగ్రామం స్వంత వూరు. ముప్పైఏళ్ళ క్రితం లంబాడీ కులంలో పుట్టాడు. అతని తాతలు తండ్రులు పాలేర్లుగానే బతికారు. ఏ భూవసతీ లేని రతన్‌కు కూడా పాలేరుండటం తప్పలేదు....పదిహేనేళ్ల వయసునుండి దాదాపు పదేళ్ళు పాలేరుగానే బతికాడు. కాయకష్టం చేశాడు' శక్తి వంచన లేకుండా పని చేసాడు. ఒళ్ళు హూనం చేసుకున్నాడు....పనికి రాత్రి పగలు తేడా లేదు....అయినా యజమాని మెప్పుకంటె తిట్లనే ఎక్కువ పొందాడు. పోగా యజమానిచ్చే ఏడాదికి రెండువేల జీతం సరిపోయేది గాదు. తన సంపాదన, భార్య కూలిచేసి సంపాదించినా కుటుంబం గడవడం కష్టంగానే వుండి. ఇద్దరు పిల్లలు కలిగారు....తర్వాత ఖర్చులు మరింత పెరిగాయి. పొట్ట గడవటమే కష్టంగా వుండి, జీతం పెంచమంటే యజమానికొక్కోపం. ఇక ఆ వూళ్ళో బతకడం కష్టమనుకున్నాడు. పోగా పిల్లలను చదివించుకోవాలన్న కోర్కె రతన్‌కుంది... పాలేరు బతుకుతో తమకే పొట్టలు నిండకుంటే పిల్లలను చదివించేదెలా అనుకున్నాడు. ఊరు విడిచి పోవడానికే నిర్ణయించుకున్నాడు. పట్నం వెళ్ళి ఏ హమాలిగానో, కూలిగానో, రిక్షావాడిగానో స్థిరపడితే ఇంతకంటె ఎక్కువే సంపాదించుకోవచ్చనుకున్నాడు. ఊళ్ళో ఉన్న చిన్న పెంకుటిల్లు నమ్మాడు. ఊరు బయట వున్న అరెకరం చెలుక నమ్మాడు. భార్యా పిల్లలతో కరీంనగర్ చేరుకున్నాడు. కార్ఖానాగడ్డకో అరగుంట భూమి తీసుకున్నాడు. చిన్న గుడిసె వేసుకున్నాడు. ఉన్న డబ్బాయిపోయింది. స్వంత రిక్షా కొనుక్కునే శక్తి లేదు. బాడుగకు తీసుకొని రిక్షా నడుపుతూ కాలం గడుపుతున్నాడు.

త్వరలోనే పట్టణ జీవితంలోని చేదు అనుభవానికొచ్చింది రతన్‌కు. పందుల గుహలా వున్న చిన్న గుడిసె...చుట్టూ మురికి .... జుయ్‌మంటూ ఈగలు, దోమలు....గబ్బు వాసన...జాలర్ల కంపు...పొద్దంతా రిక్షా లాగి లాగి ఏ అర్ధ రాత్రికో ఇంటికొచ్చి పడుకుంటే నిద్రపట్టదు.

పిల్లలను బడికి పంపుదామంటే ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో సీట్లు దొరకవు... ప్రైవేటు పాఠశాలల్లో ఫీజు భరించడం అతనివల్ల కాదు...

తనపై తనకే జాలేసింది రతన్‌కు.

ఏడేళ్ళనుంచి చేస్తున్న తన వృత్తిలో పొందిన అనుభవాలు జ్ఞాపకమొస్తున్నాయి రతన్‌కు....

రిక్షావాళ్ళు తమనేదో మోసం చేస్తున్నట్టు కొసరి కొసరి బేరం చేస్తుంటారు. ఎన్నో దుబారా ఖర్చులకు నూర్లు, వేలు వృధా చేసే పెద్ద మనుషులు కూడా రిక్షావాడితో రూపాయి, అర్ధరూపాయి విషయంలో కూడా కొసరుతుంటాడు... కాళ్ళు పీక్కుపోతుండగా, డొక్కలు లోపలి కెళుతుండగా నిక్కుతూ. నీలుగుతూ ఆయాసంగా రిక్షా తొక్కినా ఎవరికీ దయా దాక్షిణ్యాలుండవు. ఇచ్చే రెండు మూడు రూపాయలు అనవసరంగా ఇస్తున్నట్టు పోజు పెడుతూ ఇస్తారు. పొద్దుటి నుంచి రాత్రివరకు శ్రమ పడితే మంచి గిరాకీ వున్న రోజు ఇరవై ఇరవై ఐదు రూపాయల వరకు దొరకొచ్చు. ఒక్కోరోజు పది దొరకడం కష్టమే. మరో సారయితే రిక్షా కివ్వాల్సిన బాడుగ ఐదు రూపాయలు దొరకడం కూడా గగనమే. ఈ సంపాదనతో బతకడం కష్టంగానే వున్నా తప్పదు. ఆరోగ్యం మంచిగ లేకున్నా, ఇంట్లో భార్యా పిల్లల ఆరోగ్యం బాగా లేకున్నా పనికిపోవడం తప్పదు. పోనిరోజు దాదాపు పస్తులే....ఏ రోజు దొరికిన డబ్బుతో ఆ రోజు బియ్యం, నూనె, పప్పులాంటి నిత్యావసర వస్తువులు కొనుక్కోగా మిగిలేది దాదాపు శూన్యమే. ఐదూ పది అప్పుడప్పుడు మిగిల్తే బట్టలు కొనుక్కోవడాని కవుతాయి. జబ్బుపడితే డాక్టర్ దగ్గరి కెళ్ళడానికైనా డబ్బుండదు... అత్యవసర సమయంలో నూటికి నెలకు పది వడ్డీ చొప్పున సింగ్ దగ్గర అప్పు తెచ్చుకోవాలి...తెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని సంపాదించిన డబ్బుతో వడ్డీ కట్టడానికి సతమతమవాలి...

"ఇక్కడి బతుకుకంటే పల్లెటూరు బతుకే నయం...." ఎన్నోసార్లు అనుకోకుండా ఉండలేకపోయాడు రతన్.

రకరకాల వ్యక్తులు రిక్షా ఎక్కుతుంటారు. ఒకరు కసురుకుంటారు. ఒక్కొక్కరు తిడతారు కూడా. కొందరు చులకనగా మాట్లాడతారు....అయినా ఓపికగా భరించాలి. భరించకుంటే బేరాలు వదులుకోవాల్సి వస్తుంది. అవసరానికి మించిన పోటీ వున్న సమయంలో అణకువ లాంటిదవసరం....కొంతమంది రిక్షా వాళ్ళు దాదాగిరి చేసినా అలాంటివాళ్ళు చాలా తక్కువ...కొందరు ప్రయాణీకులు రిక్షాలోనే కూర్చొని సరసాలాడుకుంటారు...నవ్వుతూ తుళ్ళుతుంటారు....ఏవేవో మాట్లాడుతుంటారు....రిక్షావాడు వినీవిననట్టు వదిలించాలి.

ఏం బ్రతుకులు! తనలో తానే గొణుక్కున్నాడు రతన్.

ఓరోజు రాంలాల్ సేఠ్‌తో జరిగిన ఘర్షణ జ్ఞాపకమొచ్చింది రతన్‌కు. ఉప్పుబస్తాలాంటి ఆకారంతో క్వింటాల్ పైన్నే బరువున్న రాంలాల్ గడియారం దగ్గర రిక్షా ఎక్కాడు. ఆయాసపడుతూ ఎన్.ఆర్.ఆర్. కాలేజి దగ్గరకు తొక్కుకు పోయాడు రతన్. రిక్షా దిగి చేతిలో రెండు రూపాయలు పెట్టాడు.

"సేఠ్‌జీ ఇంకో రెండ్రూపాయలియ్యండి" అన్నాడు రతన్.

"ఒక్క మనిషికి నాల్గు రూపాయలా? ఎక్కడ నేర్చుకున్నవు? గంతే పో పో" అని నడవసాగాడు రాంలాల్.

"సేఠ్ సాబ్! గడియారం నుంచిక్కడికి చాలా దూరముంది...రెండ్రూపాయలియ్యండి" అని అడ్డంబోయి నిల్చున్నాడు రతన్.

"పోరా పో! రెండ్రూపాయలే ఎక్కువ...." కసిరాడు సేఠ్.

"మర్యాదగా మాట్లాడుండ్రి సేఠ్. ఇక్కడికి నాల్గు రూపాయలు రోజు వస్తనే వున్న" అన్నాడు రతన్.

"ఏందిర నీతోని మర్యాదగ మాట్లాడేది? రెండు రూపాయలకన్న ఒక్క పైసెక్కువ ఇయ్య....ఏం జేసుకుంటవో చేసుకో పో...!" అని నడవసాగాడు రాంలాల్.

ఇలాంటివాడితో మొదలే బేరం చేయాల్సింది అనుకున్నాడు రతన్. "నా రెండ్రూపాయలతోని ఇల్లు గట్టుకో పో" అని తిరిగొచ్చాడు రతన్...ఇలాంటి వారెంతోమంది ఎదురయ్యారు రతన్‌కు.

ఎవరైనా బేరంకంటె అర్ధరూపాయో, రూపాయో ఎక్కువిస్తే రిక్షావాళ్ళ కళ్ళల్లో వెలుగు....కృతజ్ఞతాభావం....అలా ఇచ్చేవాళ్ళుందరు కాని అప్పుడప్పుడు ఎవరో ఒకరు తటస్థపడుతుంటారు.

రతన్ కూతురు తల్లితో పాచిపనులు చేయడాని కెళ్తుంది...."ఏడేళ్ళ కొడుకునైనా చదివేస్తే బాగుండును" అనుకున్నాడు రతన్.

* * *

తన జీవితం గూర్చి ఆలోచిస్తూ వెనక సీట్లో ఒరిగిన రతన్ "ఏయ్ రిక్షా...." అన్న పిలుపుతో ఈ లోకంలో కొచ్చాడు. గబగబా లేచి రిక్షా తొక్కుతూ కొంచెం దూరంలో వున్న పిలిచిన మనిషి దగ్గరికెళ్ళాడు....

"ఎక్కడికి కెళ్ళాలి సార్...." అడిగాడు రతన్!

"మంకమ్మ తోటకు వస్తావా?" అడిగాడా వ్యక్తి.

"మా వస్తా సార్ ఎక్కండ్రి"

"ఏం దీసుకుంటవో చెప్పు"

"ఎంతమంది సార్"

"ఇద్దరు పెద్దోలం...ఒక్క బాబు...."

టవర్ దగ్గర్నుంచి మంకమ్మ తోటకు ఇద్దరికయితే నాలుగు రూపాయలు మామూలు బాడుగ....బాబున్నాడు కాబట్టి ఇంకో రూపాయి కలుపుకుంటే ఐదు రూపాయలు....ఎలాగూ బేరంలో ఓ రూపాయి తగ్గిస్తారని

"ఆరు రూపాయలియ్యండ్రి సార్" అన్నాడు రతన్.

"ఏంది మేం కొత్తోల్ల మనుకుంటన్నవా? ఎన్నిసార్లెక్కుతలేం?" అన్నాడా వ్యక్తి.

"ఎంతిస్తరో చెప్పండ్రి సార్"

"మూడు రూపాయలకంటెఒక్క పైసెన్నెక్కువ ఇయ్యం..."

"ఇద్దరికే నాల్గు రూపాయలిస్తరు సార్...ఐదు రూపాయలియ్యండ్రి"

"మూడు రూపాయలకంటె ఒక్క పైసెన్నెక్కువ ఇయ్యం...నీ ఇష్టం" అని పోబోయాడా వ్యక్తి.

ప్రొద్దుట్నుంచీ ఒక్క బేరమూ లేదు....వచ్చిన ఈ ఒక్క బేరాన్నిలా వదిలి పెట్టుకోవడం ఇష్టంలేదు రతన్‌కు....మధ్యాహ్న భోజనాని కింటికెళ్ళేవర కొక్క బేరమన్నా సంపాదించుకోంది బాగుండనుకున్నాడు....సరే పొయ్యేదేముంది నా రెక్కల కష్టమే కదా అనుకొని

"ఐదు రూపాయలు వాజిబే కాని నాల్గు రూపాయలియ్యండి సార్..." అన్నాడు.

"మూడున్నరిస్త నీ ఇష్టం" అంటూ పోబోయేవాడాగాడు.

"సరే ఎక్కండ్రి" అని టాప్ తీసివేసాడు రతన్.

ఆ వ్యక్తి అతని భార్య ఎనిమిదేళ్ళ వాళ్ళ బాబు ముగ్గురూ రిక్షా ఎక్కి కూర్చున్నారు. రతన్ కూడా ఎక్కి మంకమ్మతోట దిక్కు నడిపిస్తున్నాడు రిక్షాను. కడుపులో నకనకలాడుతూ ఆకలి...నీరసం....రిక్షా కదలడం లేదు.

"పోనీయవోయ్ తొందరగా పోనియ్" అరిచినట్టన్నాడా వ్యక్తి.

"పోనిస్తూనే వున్నా కదా సార్" అని బలం కూడదీసుకొని తొక్కుతున్నాడు.

పైన నిప్పులు కక్కుతూ ఎండ....చెమట ధారాపాతంగా కారుతుంది... చెమట నీటితో వేసుకున్న బనీను తడిసి ముద్దయింది. కాళ్ళకు చెమటొచ్చి పెడల్స్ జారుతున్నాయి. రిక్షా తొక్కుతూనే కడుపులో ఏదైనా పడితే బాగుండేది అనుకుంటున్నాడు....కాని ప్రస్తుతం ఆ అవకాశమే లేదు...రిక్షా ఆపి టీ తాగుదామన్నా డబ్బు లేదు...గిరాకీ నడుగుతే కసురుకుంటారు...డబ్బు చేతిలో పడ్డ తర్వాత హోటల్‌కెళ్ళి టిఫిన్ చేయాలని అనుకుంటూ రిక్షా తొక్కుతున్నాడు.

"టిఫిన్ చేస్తే కడుపేం నిండుతుంది....? ఇంటికెళ్ళి అన్నం తినాలి..." మళ్ళీ అనుకున్నాడు రతన్.

"ఇంట్ల బిడ్డ జ్వరమొచ్చి పన్నది....డాక్టర్ దగ్గరకు తీసుకుపోవాలె... సర్కారు దావఖానకు తీసుకపోతే రంగునీళ్ళిస్తరు, దాంతోని జ్వరం తగ్గది.... ప్రైవేటు డాక్టరు దగ్గరకు తీసుకెళ్ళాలె...ఓ పదిరూపాయలన్న వస్తె బాగుండు" ఆలోచిస్తూ రిక్షా నడిపిస్తున్నాడు....దమ్మొస్తుంది....ఎగపోతొస్తుంది...ఎదురుగా వస్తున్న లారి రిక్షాకు నాలుగంగుళాల దూరంనుంచి సర్రమని దూసుకపోయింది. గజగజా వణికాడు రతన్....ఇంకొంచెం ఇటైతే తన పని అంతే....అనుకున్నాడు. రిక్షాలో కూర్చున్నవాళ్ళు అటూ ఇటూ ఊగారు....

"ఏందోయ్ తాగినవా....? కొంచెమయితే లారి కిందికి పొయ్యేడి.... సూసుకుంట పోనియ్యి ఏం రిక్ష దొరికిందిరా బాబు...." అన్నాడతను.

రిక్షావాళ్ళంటే త్రాగుబోతులన్న అభిప్రాయం చాలామంది కుంటుందని రతన్‌కు తెలుసు...తాను ప్రొద్దుటినుంచి గుక్కెడు టీ నీళ్ళు తప్ప ముట్టుకో లేదని చెప్పాలనుకున్నాడు. లాభం లేదని ఊరుకున్నాడు.

"లేస్సార్ ఆ లారోడే పూర్తిగా రాంగ్ సైడచ్చిండు....వాళ్ళకు కండ్లు కనపడయి...." అన్నాడు రతన్.

"సరిగని పోనియ్...." కసిరాడతను....

ఆయాసపడుతూ రిక్షా తొక్కుతున్నాడు రతన్...ఎత్తుగడ్డొచ్చింది... రిక్షా కదలడం కష్టంగా వుంది....సీటుపైనుండి లేచి తొక్కుతున్నాడు....అయినా కదలడం లేదు....ఇక లాభం లేదని రిక్షా దిగాడు. కాళ్ళను భూమికి నొక్కిపెడుతూ పండ్లు బిగబట్టి బలవంతంగా రిక్షాను చేతుల్తో నడిపిస్తున్నాడు...కొంత

దూరం అలాగే అతికష్టంగా తీసుకెళ్ళాడు. మళ్ళీ రిక్షా ఎక్కి నడిపిస్తున్నాడు.... కూచున్న తోలు సీటు చెమట నీళ్ళతో తడిసింది...చేతకాకున్నా తొక్కుతూనే వున్నాడు....ఓ పండ్ల దుకాణం సమీపించగానే—

"ఏయ్ రిక్షా ఆపు... అన్నాడు రిక్షాలోని పెద్దమనిషి. ఆపాడు రతన్.

"ఓ డజన్ అరటిపళ్ళు తీసుకరాపో"అని ఐదురూపాయలనోటు రతన్ చేతి కిచ్చాడు. అరటిపళ్ళు మిగిలిన ఒకరూపాయ చిల్లర తెచ్చిఇచ్చాడు రతన్. రిక్షా ఎక్కి తొక్కుతున్నాడు. ఎదురుగా ఓ కాలేజీకుర్రాడు యమస్పీడుగా సైకిల్ తొక్కుతూ వస్తున్నాడు. గంట మ్రోగించాడు రతన్... ఎటోచూస్తూ సైకిల్ నడుపుతున్న కుర్రాడు గంట ధ్వని వినలేదు.... అదేవేగంతో దూసుకొస్తున్న సైకిల్‌ను తప్పించడానికి పూర్తిగా ఎడమవైపుకు పోయాడు రతన్.... రోడ్డు దిగింది రిక్షా— ఓ చిన్నగుంటలో తపీమని దిగింది. గొణుగుతూ రతన్‌ను తిట్టారు భార్యాభర్తలు.... వాళ్ళను దింపి గుంటనుండి రిక్షాను పైకిలాగి మళ్ళీ కూర్చోమన్నారు.... కూర్చోగానే నడిపిస్తున్నాడు.

కడుపులో పేగులు నులిపెడుతున్నాయి.... తన కష్టమయ జీవితమంతా జ్ఞాపకమొస్తుంది.... తన మార్గంలో తాను పోతున్నా నిర్లక్ష్యంగా సైకిళ్ళు నడిపి యాక్సిడెంట్లుచేసి తనను వేధించిన కుర్రాళ్ళు తనకి జ్ఞాపకమొచ్చారు.... పల్లె జీవితాన్ని వదిలిపెట్టి పట్నానికొచ్చి తానేం బావుకున్నాడో రతన్ కర్థంకావడం లేదు.... పల్లెల్లోవున్న ఆత్మీయత పట్టణాల్లో కనబడటంలేదు రతన్‌కు.... అంతా కృత్రిమత్వం....

రిక్షా ఫైర్‌స్టేషన్ దాటి సాగిపోతుంది... తలనుండి, ముఖంపైనుండి చెమట నోట్లోకిజారి ఉప్పగాతగులుతుంది.... ఎడమచేత్తో ముఖాన్ని తుడుచుకున్నాడు... లాభంలేదు.... ఇంకా చెమట కారుతూనేవుంది.... ఎడమచేత్తో హాండిల్‌పట్టుకొని రిక్షా నడిపిస్తూ కుడిచేత్తో జేబులోవున్న దస్తీ బయటకుతీశాడు.. ముఖం తుడిచాడు.... దస్తీ చెమటకంపుతో వాసనొస్తుంది.... దస్తీ పిండితే కారేంత తడిగావుంది... దాని శక్తిని మించి వాడడం జరిగింది.... రిక్షా తొక్కుతూనే కుడిచేత్తో పిండి ముఖంతుడిచాడు.... ముఖమంతా తడిగావుంది.... దస్తీ తిరిగి జేబులోపెట్టుకున్నాడు....పాంటుజేబు తడమి. అదితొడకు చల్లగాతగిలింది.. రిక్షా సాగిపోతూవుంది...

ఓసారో వ్యక్తి తాను రిక్షాలో బ్యాగు మర్చిపోయానని తనను పోలీసు స్టేషన్ కప్పగించి కొట్టించిన విషయం జ్ఞాపకమొచ్చి నిట్టూర్చాడు రతన్.... తన శరీరంలోని ఒక్కొక్క రక్తపుబొట్టును చెమటగామార్చిసంపాదించిన ఇరవై రూపాయలు ఎస్. ఐ. చేతిలో పెట్టి బయటకొచ్చాడు....

రిక్షాతొక్కుతూనే తన జీవితంలోని ఎన్నో సంఘటనలను మననం చేసుకుంటున్నాడు. రిక్షాలోవున్న దంపతులు ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. వారిద్దరి మధ్యవున్న బాబు రతన్‌నే చూస్తున్నాడు.... అతడాయాసపడుతూ రిక్షా నడపడం గమనిస్తున్నాడు... 'పాపం రిక్షా అబ్బాయి' అనుకున్నాడు.

రిక్షా మెల్లగా నడుస్తుంది—

"పోనియ్ తొందరగ పోనియ్.... గిట్ల నడిపిస్తే బాగనేసంపాయిత్తవు.." కసిరినట్టుగా అన్నాడు రిక్షాలోని పెద్దమనిషి.

ఓసారి వెనుకకు తలతిప్పి చూసి మౌనంగా రిక్షానడుపుతున్నాడురతన్.... "పాపం. రిక్షాబ్బాయికి చెమటలస్తున్నయి... ఏమినకు డాడీ...." ముద్దుముద్దుగా అన్నాడు బాబు.

"అన్నీ నీకేకావాలి... చప్పుడుజేకుండు..." కసురుకుందాబాబు తల్లి..... బాబు దిక్కోసారి కృతజ్ఞతాభావంతో చూసి తన పని కానిస్తున్నాడు రతన్.... అతికష్టంగా ఆయాసపడుతూ రిక్షాను గమ్యస్థానం చేర్చాడు. రిక్షాదిగి చెమట తుడుచుకుంటూ వేగంగా శ్వాసపడుతున్నాడు రతన్... దంపతులు బాబు రిక్షాదిగారు... జేబులో చెయ్యిపెట్టి ఐదురూపాయలనోటు తీసాడతను. ఐదు రూపాయల నోటుచూసి

"చిల్లర లెవ్వుసార్" అన్నాడు రతన్....

"గిట్లనే నకురాల్జేత్తరు... ఉంచుకోని లెవ్వంటరు.... తియ్యితియ్యి...." అన్నాడతను.

"ఒక్క పైసగూడ లేదుసార్...." అని జేబుల్లో చేతులుబెట్టి ఖాళీ చేతులు పైకితీసాడు రతన్....

మాసిన గడ్డం, ఈడ్చుకుపోయిన ముఖం మాసికలుపడ్డ పాంటు షర్టుతో నిల్చున్న రతన్ చెమటలో స్నానంచేసినట్టుగా వున్నాడు...

"లోపలికిపోయి చిల్లర తీసుకొత్తుండు...." అని లోపలకుపోబోయాడావ్యక్తి.

"డాడీ! పాపం రిక్షాబ్బాయికి ఆకలేస్తున్నట్టుంది... బాగ చెమటలుకారుతున్నయి... బాగ కష్టపడ్డడు.... ఐదురూపాయలియ్యి.... పాపం..." అన్న కుర్రాడి మాటలతో అలాగే ఆగిపోయాడు.

"వేలెడంతలేదు వీనికన్నీ కావాలి... " అంటూ ఆ బాబును చేయిపట్టుకొని లోపలకు తీసుకెళ్ళిందతని తల్లి....

లోపలికెళ్ళి కొంతసేపట్లో ఓ రెండురూపాయల నోటు, రూపాయినోటు, అర్థరూపాయ చిల్లరతెచ్చి రతన్ చేతిలోపెట్టి వెళ్ళాడావ్యక్తి.

తన జీవితంలాగానే తన మురికిబట్టల్లాగానే నల్లగా మాసి ముడతలుపడి జీర్ణావస్థలోవున్న నోట్లను భద్రంగా మలిచి జేబులోపెట్టుకున్నాడు రతన్....

కడుపు వెన్నుకంటుకుపోగా, కాళ్ళు గుంజుకుపోగా.... కడువలకొద్దీ ఘర్మ జలాన్ని ధారబోసి పనిచేసే రతన్‌లాంటివారి చెమట విలువ.... అలాంటివారి ఘర్మజలానికి.... ఖరీదుకట్టే షరాబులెవరు...? రతన్‌కుమాత్రం ఎనిమిదేళ్ళ ఆ బాబులో ఆ షరాబు కనిపించాడు. ఆ బాబుతరంవాళ్ళైనా శ్రమజీవుల ఘర్మ జలానికి, ధర్మజలానికి నిజమైన ఖరీదుకట్టే షరాబులవుతారేమో....బాబురూపాన్నే మననంచేసుకుంటూ రిక్షాను వెనుకకు త్రిప్పాడు రతన్.... □